

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-06-24

Vår referens

Tilde Tibblin

Planeringssekreterare

tilde.tibblin@malmo.se

Remiss om Digital teknik på lika villkor - En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS (SOU 2025:39)

HVO-2025-3789

Sammanfattning

Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå en reglering av användningen av välfärdsteknik vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Utredaren fick också i uppdrag att föreslå en reglering av användning av välfärdsteknik när insatser ges till personer med nedsatt beslutsförmåga. Detta har nu slutförts i utredningen *Digital teknik på lika villkor - En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS* (SOU 2025:39) som skickats på remiss. Utredaren föreslår ändringar i socialtjänstlagen och lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten som ska underlätta, och framför allt inte begränsa, socialnämndernas arbete med att använda digital teknik vid utförande av insatser, även till de som har nedsatt beslutsförmåga. Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningens synpunkter är framför allt positiva eftersom användning av välfärdsteknik är avgörande för att kunna upprätthålla välfärden framöver med ökande andel äldre befolkning.

Förslag till beslut

1. Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande om *Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS* (SOU 2025:39).

Beslutsunderlag

- Digital teknik på lika villkor - En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS
- G-Tjänsteskrivelse HVON 2025-08-27 Remiss om Digital teknik på lika villkor
- Förvaltningens förslag till yttrande

Beslutsplanering

Hälsa-, vård- och omsorgsnämndens arbetsutskott 2025-08-19

Hälso-, vård- och omsorgsnämnden 2025-08-27

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Regeringen beslutade hösten 2023 att uppdra åt en särskild utredare att föreslå en reglering av användningen av välfärdsteknik vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen (SoL), och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Utredaren fick också i uppdrag att föreslå en reglering av användning av välfärdsteknik när insatser ges till personer med nedsatt beslutsförmåga. Syftet var att fler av de som vill ska kunna ta del av insatser med stöd av välfärdsteknik och att personer med nedsatt beslutsförmåga ska erbjudas insatser med välfärdsteknik på lika villkor som andra.

Nedan följer utredningens förslag och bedömningar i den mån de är relevanta för nämnden. I tjänsteskrivelsen har alla delar som handlar om digital teknik till barn uteslutits med tanke på nämndens målgrupper enligt kommunfullmäktiges reglemente. Samtliga lagförslag föreslås gälla från den 1 juli 2026.

Välfärdsteknik – utredningens definition

Med digital teknik avses tekniska verktyg, system och programvaror som finns digitalt. Digital teknik som används inom vård och omsorg utgör ofta välfärdsteknik, om tekniken fyller vissa funktioner och riktar sig till vissa grupper. Socialstyrelsens definition av begreppet välfärdsteknik är digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning. Exempel på välfärdsteknik är digitala trygghetslarm, tillsyn via kamera, sensorer för påminnelser och robotar av olika slag. Välfärdsteknik kan användas av personen själv, en närstående, personal eller någon annan i personens närhet. Målet med användningen av välfärdsteknik är högre kvalitet och effektivitet i vård och omsorg. Enligt Socialstyrelsen kan välfärdsteknik delas upp i två områden:

- teknik för trygghet och självständighet för den enskilda
- teknik till stöd för personalen och omsorgsgivaren.

Vissa typer av digital teknik kan tillhandahållas både som ett hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen, och som en insats enligt socialtjänstlagen. Vilken lagstiftning som tillämpas beror på vilken insats den enskilde väljer att ansöka om alternativt vilken huvudman som tillhandahåller tekniken.

8.4 Ett lagstöd för att digital teknik får användas vid alla insatser

Det finns enligt utredningen inte några generella hinder mot att använda digital teknik vid insatser. I nuläget är det dock endast hemtjänst och särskilt boende som pekas ut i socialtjänstlagen som insatser där digital teknik får användas. Utredningen menar vidare att det inte finns några insatser som bör undantas från möjligheten att använda digital teknik. En reglering av användningen av digital teknik bör därför vara generellt utformad och omfatta alla insatser enligt SoL och LSS. Utredningen föreslår att socialtjänstlagens paragraf om digital teknik ska ändras och lyda: "Digital teknik får användas när insatser ges enligt denna lag." (1.2).

8.5 Regleringen ska vara teknikneutral och omfatta teknik som används vid utförandet av insatser

Utredningen bedömer att regleringen bör omfatta alla typer av digital teknik. Ett avgörande skäl för detta är att en teknikneutral reglering ger utrymme åt framtida tekniska innovationer och nya användningsområden för befintlig teknik. En lagstiftningsteknik som avser specifika tekniska lösningar skulle snabbt bli daterad. Den nuvarande regleringen om att den digitala tekniken bara får användas utanför den mänskliga kroppen ska däremot kvarstå även när regleringen gäller alla insatser enligt socialtjänstlagen.

8.6 Användandet av digital teknik ska inte regleras särskilt

Utredningen bedömer att befintlig reglering i SoL och LSS är tillräcklig när det gäller användandet av digital teknik, och att det därför inte behövs ytterligare reglering. Det handlar bland annat om ändamålsenlig användning, rätt till inflytande och kvalitet.

8.7 Användandet av integritetskänslig digital teknik behöver regleras särskilt

Utredningen bedömer att det inte bör införas någon generell reglering om skyddet för personuppgifter vid användningen av digital teknik vid utförandet av insatser.

Användandet av särskilt integritetskänslig digital teknik bör dock omfattas av särskild reglering i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (SoLPuL). Det handlar om digital teknik som möjliggör monitorering, sensorering eller positionering.

Med monitorering avses insamling av uppgifter som kan uppfattas visuellt och som avser var den enskilde är och hur denne rör sig. Det kan till exempel vara användning av en kamera för att se att den enskilde ligger i sin säng nattetid. Med sensorering avses insamling av uppgifter om den enskildes rörelser eller massa, till exempel en matta som känner av en viss tyngd över en viss yta. Med positionering avses insamling av uppgifter om var den enskilde befinner sig, till exempel en inbyggd gps-funktion i en klocka.

Utredningen föreslår därför förändringar i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten (SoLPuL). Förändringarna avser en redan befintlig paragraf i lagen

och handlar om att tydliggöra att samtycke för personuppgiftsbehandling krävs när insatser ges med digital teknik för just monitorering, sensorering eller positionering.

Det samtycke som ska lämnas enligt paragrafen är inte den rättsliga grunden för behandlingen av personuppgifter, utan ett så kallat integritetshöjande samtycke. Det integritetshöjande samtycket behöver dock uppfylla de krav som följer av dataskyddsförordningen.

10. Användning av digital teknik vid insatser till personer med nedsatt beslutsförmåga

En del av utredarens uppdrag handlade om användning av digital teknik vid insatser till personer med nedsatt beslutsförmåga. Observera att samtycke till att ta emot en insats med digital teknik redan idag krävs enligt socialtjänstlagen, detta avsnitt handlar om samtycke att behandla personuppgifterna i samband med användande av digital teknik som möjliggör monitorering, sensorering eller positionering.

Utredningen föreslår en ny reglering i SoLPuL (1.3) som lyder:

När en person inte kan samtycka

9 a § Om en person som har fyllt 18 år inte endast tillfälligt saknar förmåga att lämna samtycke enligt 9 § andra stycket, får den personuppgiftsansvarige behandla personuppgifter om

1. den enskildes inställning till sådan behandling av personuppgifter så långt som möjligt har klarlagts, och
2. det inte finns anledning att anta att den enskilde skulle ha motsatt sig behandlingen av personuppgifterna.

Den föreslagna regleringen överensstämmer med den reglering av nedsatt beslutsförmåga som finns i 3 kap. 4 § lagen om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, förkortad SVOD. Utredningen bedömer att det underlättar tillämpningen om regleringen avseende personer med nedsatt beslutsförmåga har en likartad utformning.

I praktiken kan detta handla om att samla in information för att kunna bedöma den enskildes inställning till personuppgiftsbehandlingen på ett så säkert sätt som möjligt. Den som handlägger ärendet om insatser eller personalen som arbetar nära den enskilde måste försöka ta reda på om den enskilde på något annat sätt har uttryckt en inställning till personuppgiftsbehandlingen. Detta kan till exempel ske genom att information inhämtas från närstående, legala ställföreträdare eller personal som varit i kontakt med den enskilde. Hur omfattande åtgärder som behöver vidtas för att klarlägga inställningen får avgöras av förhållandena i det enskilda fallet. För att få behandla personuppgifterna bör det inte finnas konkreta omständigheter som visar att

den enskilde skulle motsätta sig behandlingen av personuppgifter. Exempel på sådana konkreta omständigheter kan vara att personalen genom en närstående blir informerad om att den enskilde har motsatt sig att dennes personuppgifter behandlas vid användning av digital teknik. Det kan också vara så att den enskilde vid ett tidigare tillfälle när han eller hon hade förmåga att ta ställning motsatt sig sådan behandling. Även den enskildes reaktioner på den teknik som används för att behandla personuppgifterna bör beaktas.

Finns det skäl att anta att den närstående har nedsatt beslutsförmåga, ska bedömningen av den närståendes förmåga att lämna samtycke till personuppgiftsbehandling göras på samma sätt som för den som får insatsen.

Utredningen bedömer att tillräcklig kompetens krävs för att bedöma samtycke från den enskilde som har nedsatt beslutsförmåga. Den som handlägger ett ärende om insatser eller den personal som arbetar nära den som får insatsen bör bedöma förmågan att samtycka. En persons beslutsförmåga bör bedömas individuellt i varje konkret situation. Utredningen menar att det inte bör regleras hur bedömningen av den enskildes förmåga att lämna samtycke ska göras. I praktiken innebär detta att verksamheter måste säkerställa att personalen har rutiner för att göra bedömningen av en persons beslutsförmåga.

Den bedömning som personalen gör av den enskildes förmåga att lämna samtycke behöver dokumenteras enligt utredningen. Av dokumentationen bör det framgå hur det har säkerställts att förutsättningarna är uppfyllda för att behandla den enskildes personuppgifter. Den befintliga regleringen i SoL och LSS om dokumentation anses vara tillräcklig. Utredningen bedömer också att det är nödvändigt att kontinuerligt följa upp den enskildes inställning och förmåga att samtycka till personuppgiftsbehandlingen.

11. Konsekvenser

På ett övergripande plan bedömer utredningen att förslagen kommer ha positiva samhällsekonomiska konsekvenser. Förslagen kommer att bidra till en ökad användning av digital teknik, vilket i sin tur ökar effektiviteten inom socialtjänsten. Sammantaget bedömer utredningen inte att förslagen kommer att innebära några kostnader för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda.

Utredningens förslag innebär endast en möjlighet och inte någon skyldighet för kommunerna att använda digital teknik. Genom att förutsättningarna att använda digital teknik ytterligare preciseras, skulle det kunna hävdas att kommunernas handlingsutrymme minskar och att det innebär en inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Fördelarna motiverar däremot enligt utredningen den ytterst begränsade inskränkningen i den kommunala självstyrelsen.

Utredningen menar att bedömningar av enskildas beslutsförmåga kan medföra en viss ökad administration och delvis nya arbetsuppgifter för den som bedriver verksamheten men att förslagen främjar en mer jämlik omsorg eftersom även personer med nedsatt beslutsförmåga kan erbjudas att ta del av insatser med digital teknik.

Utredningens bedömning är att den personuppgiftsbehandling som kommer att ske är nödvändig och syftar till att tillgodose allmänna intressen, vilka bedöms vara av stor vikt för såväl samhället som för enskilda individer.

Förvaltningens förslag till yttrande

Förvaltningens synpunkter på utredningens förslag redovisas i förvaltningens förslag till yttrande. Den generella inställningen till förslagen är positiv.

Ansvariga

Anne Petäjäjärvi Johansson Avdelningschef